

Aluksi

"Ryhmääni tuli uusi lapsi. Jo tutustumiskäynnin yhteydessä sekä huoltaja että saattava kasvattaja olivat tuoneet selväksi, että hänellä on merkittäviä vaikeuksia ryhmätoiminnassaan erityisesti niin sanottujen avointen tilanteiden kohdalla. Ensimmäiset päivät sujuivat kuitenkin hyvin. Kolmantena päivänä sattui ikävä tilanne. Lapsella paloi pinna totaalisesti liikuntasalissa pelatesamme polttopalloa. Hän ehti lyödä kahta pelitoveriaan ja juoksi raivotilassa lisää uhkauksia huutaen pitkin salia. Koettaessani estää häntä käymästä muiden kimppuun ehdin jo miettiä, voiko tällaisia tilanteita mukajotenkin ennakoida tai ennaltaehkäistä ja mistä ihmeestä saisin nopeimmin apua."

Tässä kirjassa käsitellään henkisen ja fyysisen turvallisuuden kokemusta kasvatuksessa. Lisäksi esitellään hyväksi havaittuja menettelytapoja, joiden avulla turvallisuuden kokemusta voidaan vahvistaa. Kirja antaa valmiuksia haastavien tilanteiden ennakointiin ja niihin tilanteisiin, joissa aikuisen pitää suojella itseään tai vastuullaan olevia lapsia ja nuoria.

Paljon kiittävää palautetta saavuttanut kirja Henkilöturvallisuus koulussa – vaarallisen käytöksen ennakointi ja hallinta ilmestyi vuonna 2011. Melko pian kävi kasvatuksen kentältä saadun palautteen perusteella ilmeiseksi, että vastaavantyyppinen kirja olisi tarpeen myös varhaiskasvatuksen alueelle, vaikka kirjan sisältämä vaarakäytöksen ennaltaehkäisy ja hallinnan osuus onkin monin osin helposti sovellettavissa myös varhaiskasvatuksen alueelle. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstöille pidetyissä koulutuksissamme on esille noussut myös väkivaltaa ehkäisevien toimintamallien tarve.

Toivomme, että tämä kirja täyttää tuon tarpeen tuomalla sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen uusinta tietoa entistä turvallisemman

kasvu- ja oppimisympäristön kehittämiseksi. Samalla se auttaa kasvatusalan henkilöstöä luomaan aiempaa turvallisempaa työympäristöä ja työn tekemisen tapaa. Lasten, nuorten ja aikuisten turvallisuus kulkevat käsi kädessä.

Pitkä ja monipuolinen kasvattaja- ja kouluttajakokemuksemme muodostaa perustan kirjassa esitetyille toimintatavoille. Tärkeänä suunnan näyttäjänä ovat toimineet useimmiten hyvin työnohjauksellisiksi käyneet antamamme prima-edu™-koulutukset ja -konsultaatiot. Sisältö heijastaa-kin väistämättä niihin vuosien varrella osallistuneiden lukuisien eri ammattiryhmien antamaa palautetta. Vaikka erityiskasvatuksen ammattilaiset ovatkin suurin yksittäinen ryhmä, osallistujina on ollut myös yleisopetuksen rehtoreita, opettajia, koulunkäyntiavustajia, lastentarhanopettajia, lastenhoitajia, perhepäivähoitajia, päivähoitajia, lääkäreitä, terveydenhoitajia, psykologeja, kuraattoreita, terapeutteja, liikunnanohjaajia, aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluntuottajia ohjaajineen sekä työsuojeluhenkilöstöä.

Kirja on kirjoitettu palvelemaan ennen kaikkea jokapäiväistä kasvat- ja opetustyötä. Se ei nojaa teorioihin vaan löytää perustelunsa käytännöstä. Kirjassa avataan niitä kasvatustyössä kokiamme oivalluksia, joista kasvatettavat ovat hyötäneet ja joiden avulla työn tekeminen on helpottunut ja saavuttamamme tulokset ovat parantuneet. Toivomme, että kasvattaja löytää kirjasta joitain ajatuksia tai lähestymistapoja, joita hän voi soveltaa omaan työhönsä.

Kirjan aihepiiri – turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö ja siihen liittyvä käytöksen fyysinen rajoittaminen – herättää usein ristiriitaisia ajatuksia varsinkin niillä kasvattajilla, jotka eivät ole kyseisiin tilanteisiin joutuneet. Toivomme kuitenkin, että he oivaltavat kirjan sisältöjen taustalta sen lasta arvostavan kasvatuksellisen arvomaailman, jota tämän aran aiheen ympärillä yritämme avata ja johon jokaisella lapsella on oikeus.

Kirjassa kasvatustilanteita on havainnollistettu lukuisin käytännön kokemuksiin perustuvien esimerkein. Vaikka kasvatettavien ikä ja kehitystaso vaihtelevatkin esimerkeissä varhaiskasvatuksesta aina peruskoulun yläluokille saakka, monet kuvatuista tilanteista sopivat dynamiikaltaan

erittäin hyvin kaikille alalla työskenteleville henkilöille toimipisteestä tai asemasta riippumatta, kuten myös muutoin kasvatuksessa kiinnostuneille. Tiedoksemme ja käyttöömme viime vuosien aikana saatettuja tilanneesimerkkejä on muokattu teosta varten niin että niiden alkuperää ei voida jäljittää.

On kiitosten aika. Tätä kirjaa ei olisi kirjoitettu ilman niitä tärkeitä ihmisiä, joita ympärillämme on perheissämme, ystäväpiirissämme ja työyhteisössämme. Heidän ansiostaan olemme kasvaneet näihin ajatuksiin, joista kirjoitamme.

Olemme myös itse saaneet nauttia osaavien kouluttajien ja asiantuntijoiden annista. Pitkän ja poikkeuksellisen menestyksellään uran sairaalaopetuksessa tehnyt Riitta Paasivirta on osoittanut kasvattajan tiellemme niitä viittoja, joita seuraten voidaan entistä paremmin luoda kaikille hyvä ja turvallinen koulu. Varhaiskasvatuksen asiantuntija Liisa Ollikainen on lähtenyt rohkeasti edistämään varhaiskasvatuksen kehittämistä myös turvallisuuden näkökulmasta. Nöyrin mielin kiitämme molempia alansa huippuosaajia.

Turvallisuuskouluttajat Raimo Lappalainen, Janne Moilanen ja Marco Vepsäläinen ovat tehneet vaikutuksen monipuolisella osaamisellaan. Heille kiitoksemme. Turvallisuusasiantuntija Timo Varpula on rautainen ammattilainen kasvatusalan turva-asioissa. Haluamme kiittää häntä käymistämme avartavista ja erittäin informatiivisista keskusteluista. Ylikomisario Pekka Penttilä on antanut vertaansa vailla olevan kokemuksensa käyttöömme kommentoidessaan teoksen suojeleusosiota. Suuri kiitoksemme siitä.

Kiitämme lisäksi seuraavia henkilöitä teoksen aihepiiriin kuuluvan tietonsa, kokemustensa ja osaamisensa jakamisesta kanssamme: Hannu Annunen, Maisa Gröndahl, Ari Huotari, Matti Hurme, Kati Hurme, Kukka-Maaria Kettunen, Seppo Kinnunen, Irma Kyllönen, Johanna Kyllönen, Jari Lappalainen, Mervi Larka-Lehto, Terhi Luukkonen, Mari Nuutinen, Tuija Nyman, Eija Pesonen, Antti Sairanen, Kirsi Saukkola ja Ville Turunen. Kiitokset myös Risto Hotulaiselle, joka on johdattanut meitä turvallisista oppimisympäristöä käsittelevän kirjallisuuden ja tutkimuksen äärelle.

Paitsi ammattikasvattajina etenkin vanhempina koemme hyvin syvällisesti turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön merkityksen lasten ja nuorten hyvinvoinnille. Toivomme vastaisuudessakin turvallisia päivä- koti- ja koulupäiviä Inkalle ja Matille sekä Helmille, Jalolle ja Jirolle, joille omistamme tämän teoksen.

Espoossa 1.10.2014

Kira Hurme   *Tarmo Kyllönen*